

Tekijänoikeusneuvoston lausunto 1999:6

Numeeristen paikkatietokantojen ja karttamuotoisten esitysten tekijänoikeudet

Asia: Tekijänoikeus kartta-aineistoihin
Hakija: Suomen Kuntaliitto
AnnettU: Helsingissä 29.3.1999

Selostus asiasta

Suomen Kuntaliitto (jäljempänä Kuntaliitto) on 14.10.1998 päivätyllä kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa kuntien laatimien numeeristen paikkatietokantojen ja niistä tuotettujen karttamuotoisten esitysten tekijänoikeuksista ja luettelosuojasta.

Kuntaliitto kertoo, että lausuntopyynnön taustalla on kasvanut kiinnostus kuntien laatimien tietoaineistojen hyväksikäyttöön erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan sähköiseen tiedonvälitykseen tähtäävissä hankkeissa. Kuntaliiton mukaan yksityiset yritykset pyrkivät kaupunkien laatimia aineistoja hyväkseen käyttäen laatimaan tietokantoja kaupallista toimintaansa varten.

Lausuntopyynnössä kerrotaan, että kunta laatii paikkaan sidottuja tietoja sisältäviä tietokantoja. Kunta ylläpitää tietokantoja uusien suunnitelmien ja rakentamisen aiheuttamilla muutostiedoilla. Tietokannat sisältävät tietoja muun muassa kiinteistöistä, rakennuksista ja niiden osoitteista sekä liikenneväylistä ja maankäyttösuunnitelmista. Kunta käyttää laatimiaan tietokantoja palvelutuotannossaan. Tietokannoista laadittuja tuotteita myydään osana kunnan tarjoamia palveluja. Myytäviä tuotteita ovat esimerkiksi opaskartta, puhelinluettelokartta, maanomistuskartta, osoitekartta, tonttikartan jäljennös, rakennuslupakartta, kiinteistörekisterikartan ote, kantakartan ote ja ajantasa-asemakaavan ote.

Kuntaliitto on esittänyt tekijänoikeusneuvostolle seuraavat kysymykset:

- 1) Nauttivatko edellä viitatut kunnan laatimat tietokannat luettelosuojaa?
- 2) Onko kunnalla tekijänoikeus edellä viitatuista tietokannoista tulostettuihin karttamuotoisiin tulosteisiin ja painotuotteisiin?
- 3) Jos kunnalla on luettelosuojaa tai tekijänoikeus, mikä on sen kesto ja laajuus?
- 4) Jos kunnalla ei ole tekijänoikeutta tai luettelosuojaa, millä muutoksilla kunnan laatimat tietokannat sekä niistä tulostetut ja painetut tuotteet nauttisivat tekijänoikeuslain mukaista luettelosuojaa tai suojaa teoksena?
- 5) Saako karttamuotoisen esityksen skannata eli kuvataallentaa tai digitoida digitointipöydällä numeeriseen muotoon ja käyttää toisen tuotteen laatimiseen rikkomatta alkuperäisen kartan ja sen laatimiseen käytetyn tietokannan tekijänoikeutta tai luettelosuojaa?
- 6) Miten vastuu tekijänoikeuden tai luettelosuojan rikkomuksen yhteydessä jakaantuu uuden tuotteen tai kartan laatijan ja julkaisijan kesken?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teokseen tekijänoikeus. Lainkohdan mukaan esimerkiksi valokuva tai muu kuvataiteen tuote sekä selittävä kirjallinen esitys voivat olla teoksia.

Lain 1 §:n 2 momentista ilmenee, että myös kartta voi olla teos. Karttaa tai muuta selittävää piirustusta, joka on teos, suojataan kirjallisena teoksena. Tekijänoikeuslain valmistelutöiden mukaan näitä tuotteita suojataan kirjallisena teoksena sen vuoksi, että "lainsuojan on oltava sama siitä riippumatta, onko jonkin asian esittämistä varten käytetty kirjallista vai kuvallista ilmaisumuotoa" (komiteanmietintö 1953:5, s. 46)

Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä, ei myöskään sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä. Myös käytännöllistä käyttötarkoitusta toteuttava tuote voi olla teos. Erään teosharkinnassa apuna käytetyn määritelmän mukaan teoskynnys ylittyy, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Tekijänoikeus ei suojaa ideoita ja yleisiä periaatteita, vaan niiden omaperäistä ja luovaa ilmaisumuotoa. Myöskään teoksen aihetta ja aiheen käsittelyä ohjaavaa metodologiaa sekä teoksen sisältämiä tietoja sellaisenaan ei suojata.

Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Lain 2 §:ssä säädetään tekijän taloudellisista oikeuksista. Säännöksen mukaan tekijänoikeus tuottaa, tietyin tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen.

Tekijän moraalisisistä oikeuksista säädetään lain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla ja teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin nojalla sillä, joka on kääntänyt teoksen, muunnellut sitä tai saattanut sen toiseen kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeus teokseen tuossa muunnellussa muodossa. Myös muuntelijan panoksen on suojaa saadaksesen osoitettava omaperäisyyttä. Muuntelijan oikeus kattaa vain hänen oman suorituksensa eikä se rajoita tekijänoikeutta alkuperäiseen teokseen. Muunnelman tekeminen teoksesta edellyttää siten teoksen tekijän lupaa. Vastaavasti kappaleiden valmistaminen tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin nojalla suojaa saavasta muunnelmasta edellyttää sekä alkuperäisen teoksen tekijän että muuntelijan suostumusta.

Tekijänoikeuslain 4 §:n 2 momentin mukaan "jos joku teosta vapaasti muuttaen on saanut aikaan uuden ja itsenäisen teoksen, ei hänen tekijänoikeutensa riipu tekijänoikeudesta alkuperäiseen teokseen." Tällainen tilanne on kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun kirjallisessa ja taiteellisessa luomistyössä hyödynnetään toisen käyttämiä ideoita ja aiheita mutta toteutetaan ne itsenäisellä ja omaperäisellä tavalla. Tällaiseen hyödyntämiseen ei tarvita alkuperäisen teoksen oikeudenhaltijan suostumusta. Edellä mainitussa säännöksessä itse asiassa todetaan se tekijänoikeuden perusperiaate, että itsenäiset luomistyön tuotteet ovat tekijänoikeudella suojattuja.

Teoksista tai teosten osista, tiedoista tai muusta aineistosta muodostuvat kokoelmat, kuten esimerkiksi erilaiset tietokannat, voivat olla teoksia. Tekijänoikeussuojaa saadakseen kokoelman on täytettävä tekijänoikeuden saamisen yleiset edellytykset. Vain tekijänsä luovuutta ilmentävä, omaperäinen kokoelma on teos. Kokoelman omaperäisyys voi ilmetä erityisesti kokoelmaan sisällytetyn aineiston valikoimisessa tai järjestämisessä. Kokoelman tekijänoikeus kohdistuu itse kokoelmaan, mutta ei sen sisältönä oleviin aineistoihin. Kokoelman tekijän oikeus kokoelmaan ei rajoita kokoelmaan otettuihin aineistoihin mahdollisesti olevia oikeuksia. Teoksena suojattava kokoelma voi olla teknisesti erilaisissa muodoissa, kuten esimerkiksi paperille tulostettuna taikka tallennettuna tietokoneen muistiin, tietokonelevykkeelle tai cd-romille.

Karttojen on muiden tuotteiden tavoin oltava omaperäisiä, jotta ne olisivat teoksia ja jotta niiden tekijälle syntyisi tekijänoikeus. Kartan omaperäisyys ilmenee siinä muodossa, jolla kartan tekijä on selittänyt tietyt todellisuudessa ilmenevät seikat. Kartan tekijänoikeussuoja ei ulotu todellisuudessa ilmeneviin seikkoihin sinänsä. Suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa Pirkko-Liisa Haarmann on katsonut, että teoskynnys on tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen teosten kohdalla muita teostyyppisiä alempana (Haarmann, Tekijänoikeus, lähioikeudet ja oikeus valokuvaan, Helsinki 1992, s. 62)

Oikeuskäytännössä kartta-aineistoja ovat koskeneet ainakin korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 1978 II 48 ja Helsingin hovioikeuden ratkaisu 11.1.1994 (R 92/1043). Korkeimman oikeuden tapauksessa A ja B olivat kumpikin julkaisseet Suomen paikanuskartan. A:n kartan katsottiin olevan teos. Korkeimman oikeuden ratkaisun mukaan karttoja verrattaessa niiden havaittiin huolimatta niiden samanlaisesta käyttötarkoituksesta ja kuvauksen kohteesta poikkeavan toteutukseltaan niin olennaisesti toisistaan, että niitä oli kompaakin toisiinsa verrattuna pidettävä itsenäisen luomistyön tuloksina. Hovioikeuden ratkaisun mukaan A:n laatima suunnistuskartan maastotyökonsepti oli itsenäinen ja omaperäinen ja siten tekijänoikeudellisesti suojattu teos.

Tekijänoikeusneuvosto on lausunnossaan 1990:8 suorittanut karttaa koskevaa teosharkintaa. Lausunnossa katsottiin pizzaesitteeseen sisältyvän kartan saavan suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin nojalla. Tekijänoikeus syntyy teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Teos voidaan luoda myös useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden henkilöiden yhteistyönä syntävä teos voi olla joko yhteisteos tai yhteen liitetty teos. Yhteisteoksessa tekijöiden osuudet eivät ole toisistaan erotettavissa. Yhteisteoksesta säädetään tekijänoikeuslain 6 §:ssä. Säännöksen mukaan yhteisteokseen on tekijöillä tekijänoikeus yhteisesti. Yhteen liitettyssä teoksessa tekijöiden panokset ovat toisistaan erotettavissa. Kukin tekijöistä määrää muista riippumatta omasta osuudestaan.

Tekijä voi luovuttaa oikeuksiaan toiselle, myös oikeushenkilölle. Tekijänoikeuden siirtymisestä säädetään tekijänoikeuslain 3 luvussa. Tekijä voi luovuttaa taloudelliset oi-

keutensa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi luopua laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettua teoksen käyttämistä varten.

Tekijänoikeus syntyy teoksen tekijälle myös silloin, kun teos luodaan työ-, virka- tai toimeksiantosuhteessa. Tekijänoikeuslaissa ei ole yleisiä säännöksiä tekijänoikeuden siirtymisestä näissä tilanteissa. Oikeuksien siirtymisestä voidaan sopia Työ-, virka- tai toimeksiantosuhde voi ilman nimenomaista sopimusehtoakin kattaa tekijänoikeuden siirtymisen tietyssä laajuudessa työn- tai toimeksiantajalle.

Tekijänoikeuslain 40 b §:ssä on olettasäännös työ- tai virkasuhteessa luotuun tietokoneohjelmaan ja siihen välittömästi liittyvään teokseen sekä tietokantaan olevan tekijänoikeuden siirtymisestä tekijältä työnantajalle.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukaisesta suojasta

Tekijänoikeuslain 5 luvussa säädetään eräistä tekijänoikeutta lähellä olevista oikeuksista. Lukuun sisältyvässä lain 49 §:ssä säädetään niin sanotuista luettelosuojasta ja tietokantojen erityissuojasta. Pykälän 1 momentin mukaan sillä, joka on valmistanut luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja (luettelosuojan kohde) ja sillä, joka on valmistanut tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta (tietokantojen erityissuojan kohde), on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin.

Lain 49 §:n mukainen oikeus on voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut työn valmistumisvuodesta taikka, jos työ saatetaan yleisön saataviin ennen mainitun ajanjakson päättymistä, siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin. Jos työ tai sen osa on tekijänoikeuden kohteena, tekijänoikeuteen voidaan vedota.

Luettelosuojasäännös on sisällynyt tekijänoikeuslain 49 §:ään nykyisen tekijänoikeuslain säätämistä alkaen. Tekijänoikeuslain valmistelutöiden mukaan luettelosuojaa on tarkoitettu suojaamaan erinäisiä tuotteita, joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaikeaa, ammattitaitoa ja pääomaa ja jotka olematta teoksia tekijänoikeudellisessa mielessä kuitenkin ovat niitä lähellä (komiteanmietintö 1957:5, s. 33). Luettelosuojan edellytyksenä on, että työssä on yhdisteltynä suuri määrä tietoja. Esimerkkinä luettelosuojaa saavasta työstä voidaan mainita puhelinluettelo.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuojaa muun muassa lausunnoissaan 1987:16, 1989:3, 1996:5, 1996:15 ja 1996:19.

Tietokantojen erityissuoja lisättiin tekijänoikeuslakiin lainmuutoksella (250/1998), joka tuli voimaan 15.4.1998. Lainmuutoksella tekijänoikeuslaki muutettiin vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 96/9/EY (jäljempänä tietokantadirektiivi). Direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä luettelosuojaa yhtenäistettiin tietokantojen erityissuojan kanssa. Lain 49 §:n 1 momentti ennen edellä viitattua lainmuutosta oli vuodelta 1991 ja kuului seuraavasti: "Luettelo, taulukko, ohjelmaa ja muuta sellaista työtä, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, ei valmistajan suostumuksetta saa jäljentää, ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ julkaistiin. Suoja-aika päättyy kuitenkin viimeistään silloin, kun 15 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ valmistui."

Tietokantadirektiivi sisältää määritelmän direktiivissä tarkoitettusta tietokannasta. Suomenkielisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan "direktiivissä tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy" (englanninkielisen direktiivin mukaan tietokanta on "a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other means"). Saman artiklan 3 kohdan mukaan direktiivin mukaista suojaa ei sovelleta tietokoneohjelmiin, joita käytetään elektronisen pääsymahdollisuuden sisältävien tietokantojen valmistamiseen tai niiden käyttämiseen.

Direktiivin johdanto-osassa on direktiivin soveltamisalaa selventäviä kohtia. Johdanto-osan 17 kappaleen mukaan tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia, tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosiasioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia. Kokoelmien on oltava teosten, tietojen tai muiden itsenäisten aineistojen kokoelmia, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja joihin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy ("whereas it should cover collections of independent works, data or other materials which are systematically or methodically arranged and can be individually accessed"). Tästä seuraa, että audiovisuaalisen, elokuvallisen, kirjallisen tai musiikillisen teoksen tallentaminen sellaisenaan ei kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Johdanto-osan 19 kappaleen mukaan useista musiikkiesitysten tallenteista muodostuva CD-kooste ei pääsääntöisesti kuulu direktiivin soveltamisalaan, koska se ei täytä tekijänoikeudellisen suojan edellytyksiä eikä siihen myöskään liity tietokantojen erityissuojan edellyttämää riittävää investointia.

Johdanto-osan 20 kappaleen mukaan direktiivissä tarkoitettua suojaa sovelletaan myös tiettyjen tietokantojen toiminnalle tai käyttämislle välttämättömiin osiin, kuten sanastoihin tai hakemistojärjestelmiin.

Johdanto-osan 21 kappaleen mukaan direktiivissä tarkoitettu suoja koskee tietokantaja, joissa teokset, tiedot tai muu aineisto on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla. Suojan saaminen ei kuitenkaan edellytä, että nämä aineistot on fyysisesti tallennettu muistiin jäsennetyllä tavalla.

Lakia (250/1998) sovelletaan myös 49 §:ssä tarkoitettuihin suojan kohteisiin, jotka on valmistettu ennen lain voimaan tuloa. Suojan kohteet, jotka on valmistettu 31 päivän joulukuuta 1982 jälkeen, ovat suojattuja 1 päivään tammikuuta 2013. Ennen uuden lain voimaan tuloa tehtyihin toimiin ja hankittuihin oikeuksiin sekä tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 49 §:ssä tarkoitettu suoja voi syntyä suoraan oikeushenkilölle. Luettelon valmistajana on pidetty sitä oikeus- tai luonnollista henkilöä, joka on taloudellisesti vastuussa luettelon kokoamisesta. Tietokantadirektiivin johdanto-osan 41 kappaleen mukaan tietokantojen erityissuojaa saavan tietokannan valmistaja on henkilö, jonka aloitteesta ja riskillä investoinnit tehdään.

Esimerkiksi tietokoneen muistissa oleva taikka paperille tulostettu osoitetietoja sisältävä luettelo tai taulukko voi saada suojaa tekijänoikeuslain 49 §:n nojalla. Suojaa saavaa luetteloa tai taulukkoa tai sen olennaista osaa ei saa kopioida eikä saattaa yleisön saataviin suoja-ajan kuluessa. Suoja ei estä luetteloon tai taulukkoon sisältyvien yksittäisten tietojen hyödyntämistä. Lain 49 §:ssä tarkoitettuihin suojan kohteisiin tehdyt lisäykset ja muutokset, jotka itsessään täyttävät suojan saamisen edellytykset, ovat uusia suojan kohteita, jolle lasketaan oma suoja-aikansa.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin
Kysymykset toistetaan selvyyden vuoksi.

1) Nauttivatko edellä viitatu kunnan laatimat tietokannat luettelosuojaa?

Kuntien laatimat erilaiset tietokannat voivat saada tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua luettelosuojaa, jos niissä on yhdisteltynä suuri määrä tietoja. Teossuojan yleisten edellytysten täyttyessä kuntien laatimat tietokannat voivat saada suojaa myös teoksina tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla. Teosharkinta on tapauskohtaista harkintaa. Erilaiset tietokannat voivat saada myös niin sanottua tietokantojen erityissuojaa tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. On huomattava, että edellä viitatu lainkohdan nojalla suojaa saavan tietokannan on tietokantadirektiivin määritelmien mukaisesti oltava itsenäisten aineistojen järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla järjestetty kokoelma. Aineistoihin on oltava yksilöllinen pääsy. Hallituksen esityksen (170/1997 vp) mukaan niin kutsuttu "raakadata" ei yleensä ole direktiivin mukaisen erityissuojan kohteena. Esityksen mukaan esimerkiksi kaukokartoitussatelliittien tai meteorologisten havaintojärjestelmien avulla kerätty data taikka digitaalisen kameran tuottama kuvainformaatio ei sellaisenaan ole suojattu. Ne eivät muodostu "itsenäisistä aineistoista" vaan edustavat luonnossa toisiinsa tietyssä suhteessa olevia asioita. (esitys s. 12)

2) Onko kunnalla tekijänoikeus edellä viitatuista tietokannoista tulostettuihin karttamuotoisiin tulosteisiin ja painotuotteisiin?

Tekijänoikeuslain 40 b §:ään sisältyvän olettamasaännöksen nojalla kunnalla on taloudelliset tekijänoikeudet kunnan työntekijöiden työ- tai virkasuhteessaan luomiin omaperäisiin tietokoneohjelmiin ja tietokantoihin. Muihin kunnan työntekijöiden luomiin teoksiin kunnalla on tekijänoikeudet, jos teoksen tekijät ovat siirtäneet oikeudet kunnalle nimenomaisilla sopimuksilla taikka jos työntekijänä toimineen tekijän työsuhteen sisällön ja kunnan normaalin toimialan perusteella oikeuksien voidaan katsoa siirtyneen ilman nimenomaistakin sopimista.

Kunnalla on lain 49 §:n mukaiset oikeudet sen piirissä eli sen aloitteesta ja taloudellisella vastuulla syntyneisiin luettelosuojan ja tietokantojen erityissuojan kohteisiin.

3) Jos kunnalla on luettelosuojaa tai tekijänoikeus, mikä on sen kesto ja laajuus?

Tekijänoikeuden osalta tekijänoikeusneuvosto viittaa lausunnossa edellä tekijänoikeudesta selostettuun. Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Kunnalla voi olla teokseen tekijänoikeuteen kuuluvia taloudellisia oikeuksia. Tekijänoikeuteen on tehty lukuisia rajoituksia tekijänoikeuslain 2 luvussa. Tekijänoikeussuojan voimassaoloajasta säädetään tekijänoikeuslain 4 luvussa.

Luettelosuojan ja tietokantojen erityissuojan laajuudesta ja kestosta säädetään tekijänoikeuslain 49 §:ssä. Tekijänoikeusneuvosto viittaa tältä osin lausunnossa edellä lain 49 §:n mukaisesta suojasta selostettuun.

Tekijänoikeus tai lain 49 §:ssä tarkoitettu suoja ei ulotu teokseen tai muuhun suojan kohteeseen sisältyviin yksittäisiin tietoihin. Niitä voidaan hyödyntää edellä viitattujen suojamuotojen olematta esteenä. Tekijänoikeuslain nojalla ei suojata myöskään tuotteen aihetta sinänsä. Siten kenellekään ei voida antaa yksinoikeutta esimerkiksi kartan tekemiseen tietystä alueesta. Lain 49 §:ssä tarkoitettu suoja ei estä myöskään

sitä, että joku toinen tekee vastaavan työn tai tietokannan omaan työhönsä tai panokseensa perustuen eli kopioimatta lain 49 §:ssä tarkoitettua suojan kohdetta.

4) Jos kunnalla ei ole tekijänoikeutta tai luettelosuojaa, millä muutoksilla kunnan laatimat tietokannat sekä niistä tulostetut ja painetut tuotteet nauttisivat tekijänoikeuslain mukaista luettelosuojaa tai suojaa teoksena?

Tekijänoikeusneuvosto viittaa yleisesti lausunnossa edellä teos- ja luettelosuojan saamisen kriteereistä todettuun.

5) Saako karttamuotoisen esityksen skannata eli kuvataallentaa tai digitoida digitointipöydällä numeeriseen muotoon ja käyttää toisen tuotteen laatimiseen rikkomatta alkuperäisen kartan ja sen laatimiseen käytetyn tietokannan tekijänoikeutta tai luettelosuojaa?

Jos kartta saa suojaa teoksena, sen tekijällä on tekijänoikeuslain 2 §:n nojalla yksinomainen oikeus valmistaa teoksen kappaleita muuttamattomassa tai muutetussa muodossa. Kappaleen valmistamista on myös teoksen siirtäminen laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Siten esimerkiksi paperimuodossa olevan teossuojaa saavan kartan skannaaminen tietokoneen muistiin on tekijänoikeudellisen suojan piiriin kuuluvaa teoksen kappaleen valmistamista ja edellyttää teoksen tekijän lupaa.

Tekijänoikeuslain 12 §:ssä on säädetty rajoitus tekijän yksinoikeuteen valmistaa teoksen kappaleita. Säännöksen mukaan jokainen saa valmistaa julkistetusta eli yleisön saataviin saatetusta teoksesta muutaman kappaleen yksityistä käyttöään varten. Siten valmistettua kappaletta ei kuitenkaan saa käyttää muuhun tarkoitukseen. Sitä ei saa esimerkiksi levittää yleisölle. Yksityiseen käyttöön ei saa valmistaa tietokoneella luettavassa muodossa olevaa tietokannan kappaletta tällaisessa muodossa olevasta tietokannasta.

Kartan teossuoja ei ulotu kartassa esitettyihin, todellisuudessa ilmeneviin faktoihin sellaisenaan.

6) Miten vastuu tekijänoikeuden tai luettelosuojan rikkomuksen yhteydessä jakaantuu uuden tuotteen tai kartan laatijan ja julkaisijan kesken?

Tekijänoikeusrikoksesta säädetään rikoslain 49 luvun 1 §:ssä. Tekijänoikeusrikkomuksesta säädetään tekijänoikeuslain 56 a §:ssä. Sen mukaan tekijänoikeusrikkomuksesta tuomitaan, ellei teko ole rangaistava rikoslain 49 luvun 1 §:n mukaan, muun muassa se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tekijänoikeuslaissa tekijänoikeuden suojaksi annettua säännöstä. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekojen rikosoikeudellista vastuuta arvioitaessa tulevat sovellettaviksi rikosoikeudelliset periaatteet.

Tekijänoikeuslain 57 §:n 1 momentin mukaan se, joka käyttää teosta vastoin tekijänoikeuslakia, on velvollinen suorittamaan käyttämisestä tekijälle kohtuullisen hyvityksen. Pykälän 2 momentin mukaan tahallisesta tai tuottamuksellisesta käyttämisestä seuraa velvollisuus suorittaa korvaus kaikesta muustakin menetyksestä, niin myös kärsimyksestä ja muusta haitasta. Pykälän 3 momentissa puolestaan säädetään, että rangaistavaan tekoon muutoin kuin teosta käyttämällä syyllistyvä on velvollinen suorittamaan tekijälle korvauksen rikoksesta aiheutuneesta menetyksestä, kärsimyksestä ja muusta haitasta. Pykälän 4 momentin mukaan 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun

korvaukseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Lain 60 §:n mukaan 57 §:ää sovelletaan myös lain 5 luvussa tarkoitettuun suojan kohteeseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lain 57 §:ssä tarkoitettuja käyttäjiä voivat olla sekä karttojen tai muiden tekijänoikeudellista suojaa saavien tuotteiden kopioijat että valmistettujen kopioiden julkaisijat.

Puheenjohtaja
Niklas Bruun

Sihteeri
Kaisa-Reetta Karhu

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa.